

Підходи до розроблення політики збереження цифрової історико-культурної спадщини на веб-сайтах архівних установ

Ірина Тюрменко

1. Кафедра історії та документознавства, Національний авіаційний університет,
УКРАЇНА, м.Київ, просп.Космонавта Комарова 1,
E-mail: tira@nau.edu.ua

The summary of the presentation reviews the approaches toward policies on preserving digital heritage on web-sites of archives. Proposed recommendations represent the results of the experts' assessment of the web-sites in state archives. The research was done in the framework of the International research project InterPARES Trust.

Key words: InterPARES Trust, policy to manage digital historic and cultural heritage, state archives of oblasts. web sites.

Вступ

Надійне зберігання електронних записів сьогодні є вимогою часу. З великою перевагою електронного документа з'явилися і ризики його втрати. Це пов'язано зі швидкою зміною носіїв цифрової інформації, нестабільністю Інтернету, що ускладнює забезпечення автентичності, прозорості та довіри до документа, кіберзлочинністю, яка дедалі створює реальну загрозу в управлінні документами, економічними проблемами, техногенними катастрофами та війнами тощо. Розроблення політики/правил/положення важливе для ефективного управління цифровою історико-культурною спадщиною на веб-сайтах архівних установ.

Основна частина

Дослідницька група кафедри історії та документознавства ГМІ НАУ розуміючи важливість збереження цифрового національного надбання представила свій проект наукового дослідження «Соціально-етичні основи збереження цифрової історико-культурної спадщини» на міжнародному семінарі InterPARES Trust у Брюсселі (лист. 2013 р.), який був узгоджений та затверджений у грудні 2013 р. Перший етап передбачає вивчення стану зберігання цифрової спадщини на веб-сайтах державних архівних установ України та представлення рекомендацій для формування політики зберігання цифрової історико-культурної спадщини. У ході дослідження було проведено моніторинг веб-сайтів 22 державних архівів окрім архівів Донецької, Луганської областей та АР Крим. Моніторинг здійснювався протягом квітня–жовтня 2014 р. У ході дослідження аналізувався зміст веб-сайтів та протоколів доступу до них на основі чого була розроблена методика експертної оцінки зберігання цифрової історико-культурної спадщини на веб-сайтах обласних архівів. Її мета полягала у визначенні контекстної

поведінки системи веб-сайтів за наступними процесами: прозорість; ефективність; доступність; реактивність; засоби доступу; електронні документи/електронні архіви та їхні обсяги; політика збереження електронних документів. При обробці матеріалів моніторингу враховувалась похибка 3–5%. Отримані результати показали, що 69% веб-сайтів відповідають вимогам прозорості; усереднений показник процесів ефективності складає 45%, процесів доступності – 47%, процесів реактивності – 19%, засобів доступу (науково-довідковий апарат) – 73%. Експертна оцінка веб-сайтів засвідчила, що архівні установи мають розроблені правила роботи з документами на паперових носіях та відсутність політики щодо їх цифрового зберігання.

Внаслідок отриманих результатів були розроблені підходи до розроблення політики щодо збереження цифрового документального надбання. Під політикою слід розуміти комплекс заходів спрямованих на управління електронними та оцифрованими документами на веб-сайтах архівних установ. Зокрема, запропоновано взяти до уваги наступні пропозиції: гармонізація міжнародних стандартів, що стосуються управління електронними документами та створення моделей для архівування (ISO 14721, ISO 23081); розроблення плану оцифрування документів; облік загального розміру оцифрованих документів та електронного архіву відповідно до міжнародних норм; визначення цілей щодо створення/зберігання цифрової спадщини: для зберігання документів, для ведення діловодства, забезпечення доступу щодо; розроблення політики / планів роботи з документами, опублікованими на сайтах і соцмережах та визначення вимог роботи з ними (система реєстрації, особливий порядок роботи, ідентифікатори тощо); визначення видів документів, що можуть підлягати оцифруванню або зберігатися на сайтах (текстові документи, зображення, аудіовізуальні документи, унікальні документи, документи частого використання або поганого стану збереженості); визначення обмежень щодо процесу зберігання цифрових документів (формати зберігання, метадані, доступ, правові норми щодо); співпраця з користувачами сайтів щодо кількості та характеру документів розміщених на сайтах та вимог їх зберігання; визначення відповідальності за впровадження політики цифрового зберігання та механізмів її оновлення; визначення цільової аудиторії, на яку спрямовується політика цифрового зберігання (дослідницькі групи, співробітники архіву, широкий загал).

Висновок

Отже, експертна оцінка стану зберігання цифрового документального надбання веб-сайтів архівних установ областей засвідчила нагальну потребу у розробленні політики/правил/положень щодо управління електронними та оцифрованими документами на веб-сайтах архівних установ.